

Robert Tomczyk
ADWOKAT, PARTNER KANCELARII
BUKOWSKI I WSPÓLNICY SP.K.

Wybrane problemy proceduralne

Nowelizacja ustawy o prawie autorskim

Konieczność wprowadzenia nowelizacji ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych wynikała z wyroku Trybunału Konstytucyjnego¹, który uznał za niezgodną z Konstytucją RP procedurę zatwierdzania tabel wynagrodzeń. Nowelizacja weszła w życie 21 października 2010 r. i uregulowała zasady postępowania przed Komisją Prawa Autorskiego oraz sądem powszechnym. Niestety przepisy nie zostały dobrze przygotowane, zawierają rozwiązania budzące wątpliwości, a nawet należy stwierdzić, wymagają natychmiastowej nowelizacji.

Nowelizacja, która niedawno weszła w życie, wprowadza postępowanie kilkuinstancyjne, toczące się przed dwoma organami orzekającymi: Komisją Prawa Autorskiego i sądem powszechnym. Takie połączenie zawsze powoduje problemy proceduralne i wymaga bardzo szczegółowego opracowania zasad współdziałania obu organów rozpoznających sprawy. Niestety nowe przepisy zawierają sprzeczności utrudniające, jeśli nie uniemożliwiające, postępowanie. W tym tekście dokonano krótkiej analizy wybranych przepisów nowelizacji, a także wskazano podstawowe błędy i trudności interpretacyjne.

Tryb postępowania przed Komisją Prawa Autorskiego

Komisja Prawa Autorskiego (dalej Komisja) prowadzi sześć rodzajów spraw, szczegółowo wska-

zanych w art. 110¹ ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (dalej pr.aut.). We wszystkich tych postępowaniach, zgodnie z art. 110¹ ust. 3 pr.aut., stosuje się odpowiednio przepisy k.p.c. o postępowaniu nieprocesowym, chyba że przepisy wskazują inaczej. Tak jest w przypadku postępowania w sprawie rozstrzygania sporów dotyczących stosowania tabel. Tam odsyła się do przepisów k.p.c. o mediacji.

Nie jest do końca zrozumiałe, dlaczego procedura zatwierdzania i zmiany tabel wynagrodzeń toczy się na podstawie innych przepisów niż postępowanie w sprawie rozstrzygania sporów dotyczących stosowania tabel. Nie jest też pewne, jaka będzie reakcja sądów powszechnych na wprowadzenie postępowania w sprawie rozstrzygania sporów dotyczących stosowania tabel i jakie znaczenie będzie miało to postępowanie dla możliwości wszczęcia

¹ Wyrok z dnia 24 stycznia 2006 r. sygn. akt SK 40/04. Trybunał uznał za niezgodną z Konstytucją RP procedurę zatwierdzania tabel wynagrodzeń, przedstawianych Komisji Prawa Autorskiego przez organizacje zbiorowego zarządzania.

sporu sądowego w sprawach o tym charakterze; czy sąd powszechny uzna, że dla otwarcia drogi sądowej w takiej sprawie konieczne jest wcześniejsze wyczerpanie drogi postępowania przed Komisją, w szczególności, gdy postępowanie to jest dobrowolne, oparte na przepisach o mediacji, a dla jego wszczęcia konieczna jest zgoda stron będących w sporze.

Wydaje się, że może dojść do ukształtowania praktyki sądowej, w której postępowanie wskazane w art. 110¹ ust. 2 pkt 2 pr.aut. musi być przeprowadzone. Może ono ograniczać się choćby do złożenia oświadczeń o braku zgody na mediację, lecz musi do niego dojść przed złożeniem pozwu w sądzie powszechnym. W ten sposób regulacja ta powoduje stan czasowej niedopuszczalności drogi sądowej w sprawach, których przedmiotem jest spór dotyczący stosowania tabel.

Komisja, nie będąc organem sądowym, nie może bezpośrednio stosować przepisów k.p.c., albowiem przepisy te, zgodnie z treścią art. 1 oraz 2 par. 1 k.p.c., są stosowane przez sądy oraz organy sądowe wskazane w tym kodeksie, a nie inne organy. Stąd Komisja stosuje przepisy kodeksowe odpowiednio, co może powodować wątpliwości interpretacyjne, jaki sposób ich stosowania odpowiada realiom pracy Komisji. Wydaje się, że dopiero praktyka pokaże, z jak dalekimi zmianami i jak dowolną interpretacją przepisów kodeksu będziemy mieli do czynienia w pracach Komisji.

Zaskarżalność orzeczeń Komisji

Wprawdzie żaden przepis nie wskazuje, jakiego typu orzeczenia wydaje Komisja, należy przyjąć, że Komisja wydaje postanowienia i zarządzenia, zaś organy Komisji, jakimi są przewodniczący Komisji i zastępca przewodniczącego Komisji, wydają zarządzenia. Jest to związane z art. 110¹ ustęp 3 pr.aut., który mówi, że jeżeli przepisy nie stanowią inaczej, do postępowań przed Komisją stosuje się odpowiednio przepisy k.p.c. o postępowaniu nieprocesowym.

Komisja wydaje postanowienia kończące postępowanie oraz niekończące postępowania. Pierwsze są zaskarżalne w sposób wskazany w przepisach, zaś drugie zażaleniem. W obu przypadkach środki zaskarżenia są rozpoznawane przez sąd. Ustawa wskazuje, że sądem rzeczowo właściwym w tych sprawach jest sąd okręgowy. Będzie to jeden sąd, wskazany osobnym rozporządzeniem. Przepisy nie odnoszą się do zaskarżalności zarządzeń wydawanych przez przewodniczącego i jego zastępcę,

„Nie jest do końca zrozumiałe, dlaczego procedura zatwierdzania i zmiany tabel wynagrodzeń toczy się na podstawie innych przepisów niż postępowanie w sprawie rozstrzygnięcia sporów dotyczących stosowania tabel.

a stanowiących zarządzenia formalne, wydawane w wyniku badania wstępnego wniosku, który wpłynął do Komisji.

Stosując odpowiednio przepisy k.p.c. do postępowania Komisji, należy przyjąć, że zarządzenia przewodniczącego i jego zastępcy o zwrocie wniosku są to zarządzenia zaskarżalne. Mają bowiem tu zastosowanie przepisy art. 518 w związku z art. 394 par. 1 i 13 par. 2 k.p.c. Orzeczenia kończące prace komisji, wydawane w formie postanowień Komisji, są zaskarżalne w trybie określonym w ustawie.

I tak zgodnie z treścią art. 110¹⁴ ustęp 1 ustawy uczestnik niezadowolony z orzeczenia Komisji w sprawie zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń może, w terminie 14 dni od dnia doręczenia mu orzeczenia z uzasadnieniem, złożyć wniosek o zatwierdzenie albo odmowę zatwierdzenia (w całości albo w części) tabeli wynagrodzeń przez sąd. Jeżeli postępowanie zostało umorzone z przyczyn, o których mowa w art. 110¹³ ust. 3 ustawy, czyli w wypadku niezakończenia postępowania w terminach, o których mowa w ust. 1 i 2 (czyli w terminie 6 miesięcy lub terminie przedłużonym na zgodny wniosek stron), wnioskodawca może, w terminie 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia o umorzeniu postępowania przed zespołem orzekającym Komisji, złożyć wniosek o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń przez sąd.

W razie niezłożenia takiego wniosku orzeczenie Komisji o zatwierdzeniu tabeli wynagrodzeń staje się prawomocne. W razie złożenia wniosku orzeczenie Komisji o zatwierdzeniu tabeli wynagrodzeń staje się prawomocne w części, co do której nie złożono wniosku. W zakresie, w którym orzeczenie odmawia zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, prawomocne stają się zawarte w orzeczeniu propozycje zmian w przedłożonej do zatwierdzenia tabeli, w części, co do której nie złożono wniosku.

Komisja, nie będąc organem sądowym, nie może bezpośrednio stosować przepisów k.p.c., albowiem przepisy te są stosowane przez sądy oraz organy sądowe wskazane w tym kodeksie, a nie inne organy.

Złożenie wniosku powoduje utratę mocy orzeczenia Komisji w całości albo w części, co do której wniosek został złożony. Ustawa nie przewiduje zbyt wielu wymogów formalnych dla takiego wniosku; wystarczy, aby uczestnik postępowania wyraził w nim brak akceptacji orzeczenia Komisji i zażądał przekazania sprawy do sądu, a także wskazał, w jakim zakresie kwestionuje orzeczenie Komisji, czy w całości, czy w części. Ponadto wniosek podlega opłacie wskazanej w art. 67a ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, która wynosi 1 000 zł.

Zgodnie zaś z treścią art. 110¹⁷ ustawy, od orzeczenia zespołu orzekającego Komisji, wydanego w sprawie wskazywania organizacji właściwej w rozumieniu ustawy, uczestnikom postępowania przysługuje odwołanie do sądu w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia. W postępowaniu toczącym się wskutek wniesienia odwołania stosuje się przepisy k.p.c. o apelacji.

Zakres postępowania sądowego zależy jest od tego, którego rodzaju postępowania przed Komisją dotyczy środek odwoławczy. Jeśli uczestnik postępowania składa wniosek o zatwierdzenie lub odmowę zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, sąd w zasadzie prowadzi postępowanie od nowa, a zakres tego postępowania ograniczony jest jedynie zakresem zaskarżenia orzeczenia Komisji, a mianowicie tym, czy wniosek uczestnika dotyczy całego orzeczenia czy jego części.

W zakresie zakwestionowanym we wniosku sąd prowadzi postępowanie w całości od nowa, zaś postępowanie przed Komisją może być jedynie źródłem dowodowym jako dowód z dokumentu, albowiem ustawa nie przewiduje żadnych korelacji pomiędzy tymi postępowaniami, zaś Komisja Prawa Autorskiego nie może być uznana za organ administracyjny. Zatem prowadzone przez nią postępowanie nie jest postępowaniem administracyjnym. Wobec tego należy zauważyć, że w razie wniesienia wniosku o zatwierdzenie lub odmowę zatwierdzenia tabeli przez sąd, postępowanie prowadzone przez Komisję, poczynione w jego toku ustalenia i zgromadzony materiał dowodowy nie mają praktycznie większego znaczenia dla rozpoznania sprawy. Postępowanie przed sądem jest postępowaniem dwuinstancyjnym. Problemem jest, czy w tych sprawach możliwe jest wnoszenie skargi kasacyjnej.

Zgodnie z treścią art. 398² par. 1 k.p.c. skarga kasacyjna jest niedopuszczalna w sprawach o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu zaskarżenia jest niższa niż pięćdziesiąt tysięcy złotych,

Zgodnie z treścią art. 110¹⁴ ustęp 1 ustawy uczestnik niezadowolony z orzeczenia Komisji w sprawie zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń może, w terminie 14 dni od dnia doręczenia mu orzeczenia z uzasadnieniem, złożyć wniosek o zatwierdzenie albo odmowę zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń przez sąd.

w sprawach gospodarczych – niższa niż siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych, a w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych – niższa niż dziesięć tysięcy złotych. Postępowanie w sprawie zatwierdzenia tabel wynagrodzeń niewątpliwie jest sprawą o prawa majątkowe. Trudno jest wprawdzie ustalić w tym przypadku wartość przedmiotu sporu, wydaje się jednak, że nie będzie ona niższa niż pięćdziesiąt tysięcy. Jednakże nie bardzo wiadomo, czym sąd będzie się kierował, ustalając tę wartość.

Do wskazania wartości przedmiotu sporu zobowiązana jest strona, chyba że wartość ta nie ma znaczenia dla prawidłowego rozpoznania sprawy. Opłata sądowa towarzysząca wnioskowi o przekazanie sprawy do sądu jest stała. Sąd właściwy rzeczowo do rozpoznania sprawy także jest wskazany w ustawie. Zatem sąd może nie zwrócić uwagi na to, że we wniosku nie wskazano wartości przedmiotu sporu. Problem ten może pojawić się dopiero na etapie wszczęcia postępowania skargowego, co może znacznie przedłużyć i skomplikować to postępowanie.

Sąd, zgodnie z treścią art. 110²³ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, ma jedynie możliwość wydania orzeczenia zatwierdzającego tabelę lub odmawiającego zatwierdzenia tabeli w całości lub w części. Nie ma możliwości zmiany treści tabeli ani uchylecia postanowienia Komisji w przedmiocie zatwierdzenia tabeli. Postępowanie w sprawie odwołania od wydanego przez Komisję orzeczenia, ustalającego organizację właściwą, toczy się zaś przy zastosowaniu przepisów k.p.c.

o apelacji. Tym samym, mimo że trudno uznać, by postępowanie sądowe mogło stanowić kontynuację postępowania przed Komisją, sąd będzie rozpoznawał sprawę w jednej instancji, jako sąd apelacyjny. Będzie zatem musiał oceniać prawidłowości postępowania Komisji, zebrany przez nią materiał dowodowy, a także prawidłowość wydanego orzeczenia. Wydaje się również, że sąd może zarówno orzeczenie Komisji zmienić, jak i uchylić do ponownego rozpoznania. Z uwagi na taki stan rzeczy praktyka sądowa musi albo elastycznie zastosować tę dziwną kompilację postępowań, albo konieczna jest już szybka nowelizacja przepisów. Sprawa o wskazanie organizacji właściwej ma charakter majątkowy, zatem wszelkie poczynione wyżej uwagi dotyczące skargi kasacyjnej i wartości przedmiotu sporu są aktualne także w tym przypadku.

Tryb postępowania przed sądem

Z analizy przepisów dotyczących postępowania przed sądem, zawartych w Oddziale 6 omawianego rozdziału ustawy pr.aut, wynika, że sąd prowadzi postępowanie w trybie nieprocesowym. Wskazują na to wyraźnie użyte w art. 110²² ustawy pojęcia „uczestnik”, „wnioskodawca”. Są one znane temu trybowi, zaś nieznanne trybowi procesowemu, w którym występują zupełnie inne oznaczenia stron postępowania.

Jeśli uczestnik postępowania składa wniosek o zatwierdzenie lub odmowę zatwierdzenia tabeli wynagrodzeń, sąd w zasadzie prowadzi postępowanie od nowa, a zakres tego postępowania ograniczony jest jedynie zakresem zaskarżenia orzeczenia Komisji, a mianowicie tym, czy wniosek uczestnika dotyczy całego orzeczenia czy jego części.

Przekonuje o tym też treść art. 110²³ ustawy, w którym wskazano, że sąd kończy postępowanie w sposób merytoryczny, wydając postanowienie, co także jest charakterystyczne dla postępowania nieprocesowego, albowiem w procesie sąd merytorycznie orzeka, wydając wyrok, zaś postanowienie kończy postępowanie jedynie z przyczyn formalnych.

Jednakże brak jest w przepisach regulujących postępowanie przed sądem wyraźnego określenia, w jakim trybie toczy się to postępowanie. Powoduje to spory problem, gdyż zasadą wynikającą z treści art. 13 par. 1 k.p.c. jest, że każde postępowanie, które toczy się przed sądem cywilnym, toczy się w trybie procesowym, chyba że z przepisu wynika inaczej. Musi być zatem wyraźne wskazanie w osobnym przepisie, określające inny niż procesowy tryb postępowania w danej sprawie. Tutaj takiego wskazania jednak nie ma. Jedynie z instytucji ujętych w podanych wyżej przepisach wynika, że ustawodawca założył, że postępowania będą toczyły się w trybie nieprocesowym. Taki niewątpliwie błąd ustawodawcy może mieć duże konsekwencje w praktyce sądowej i należy mieć wątpliwości, czy postępowania określone przez omawiany rozdział ustawy pr.aut. będą toczyły się w trybie nieprocesowym.

Tym bardziej wówczas, gdy prawidłowe zastosowanie trybu ma kluczowe znaczenie dla biegu postępowania. Prowadzenie przez sąd postępowania w niewłaściwym trybie może zostać uznane za powód nieważności postępowania. Stanie się tak, jeśli sąd drugiej instancji uzna, że prowadzenie sprawy w niewłaściwym trybie spowodowało ograniczenie możliwości obrony praw jednej ze stron postępowania.

Ponadto w ustawie, co wyżej zasygnalizowano, wyraźnie wskazano, jakie orzeczenie kończące postępowanie wydaje sąd: jest to postanowienie, a w procesie sąd orzeka wyrokiem, wyjątkowo zaś, z przyczyn formalnych, wydaje postanowienia kończące postępowanie. Poza tym w trybie procesowym środkiem odwoławczym od postanowienia jest zażalenie, a od wyroku – apelacja. Jednakże w razie przyjęcia trybu procesowego, w którym sąd orzeka postanowieniem, powstanie problem, jaki środek odwoławczy od tego postanowienia strona powinna złożyć, czy zażalenie, czy apelację. Stąd niewątpliwie istnieje konieczność wręcz natychmiastowej nowelizacji polegającej na uzupełnieniu regulacji o przepis wyraźnie wskazujący, że postępowanie przed sądem toczy się w trybie nieprocesowym.

Złożenie wniosku powoduje utratę mocy orzeczenia Komisji w całości albo w części, co do której wniosek został złożony.

Ustawa nie przewiduje zbyt wielu wymogów formalnych dla takiego wniosku; wystarczy, aby uczestnik postępowania wyraził w nim brak akceptacji orzeczenia Komisji i zażądał przekazania sprawy do sądu, a także wskazał, w jakim zakresie kwestionuje orzeczenie Komisji, czy w całości, czy w części. Ponadto wniosek podlega opłacie wskazanej w art. 67a ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, która wynosi 1 000 zł.

Komisja Prawa Autorskiego nie może być uznana za organ administracyjny. Zatem prowadzone przez nią postępowanie nie jest postępowaniem administracyjnym. Wobec tego należy zauważyć, że w razie wniesienia wniosku o zatwierdzenie lub odmowę zatwierdzenia tabeli przez sąd, postępowanie prowadzone przez Komisję, poczynione w jego toku ustalenia i zgromadzony materiał dowodowy nie mają praktycznie większego znaczenia dla rozpoznania sprawy.

“Postępowanie w sprawie zatwierdzenia tabel wynagrodzeń niewątpliwie jest sprawą o prawa majątkowe. Trudno jest wprawdzie ustalić w tym przypadku wartość przedmiotu sporu, wydaje się jednak, że nie będzie ona niższa niż pięćdziesiąt tysięcy. Jednakże nie bardzo wiadomo, czym sąd będzie się kierował, ustalając tę wartość.

Oplaty

Zmiana ustawy o prawie autorskim spowodowała powstanie dwojakiemu rodzaju opłat związanych z postępowaniami prowadzonymi przez Komisję Prawa Autorskiego.

Pierwszym rodzajem opłat są opłaty pobierane przez Komisję z chwilą złożenia wniosku o wszczęcie postępowania, uregulowane w treści art. 110⁹ ust. 1 pr.aut. w następujący sposób:

„Wniosek w sprawie należącej do właściwości Komisji podlega opłacie w wysokości:

- 1) dziesięciokrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, włącznie z wypłatami z zysku, w kwartale poprzedzającym złożenie wniosku, ogłaszanego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej “Monitor Polski” – w sprawach, o których mowa w art. 110¹ ust. 2 pkt 1;
- 2) trzykrotnego przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w pkt 1 – w sprawach, o których mowa w art. 110¹ ust. 2 pkt 2-4;
- 3) przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa

w pkt 1 – w sprawach o wykładnię orzeczenia Komisji wydanego w składzie trzyosobowym;
4) jednego i 2/3 przeciętnego wynagrodzenia, o którym mowa w pkt 1 – w sprawach o wykładnię orzeczenia Komisji wydanego w składzie pięcioosobowym”.

Nie pobiera się opłaty od wniosku o odtworzenie akt, sprostowanie lub uzupełnienie orzeczenia Komisji (art. 110⁹ ust. 4 ustawy). Opłata wnoszona jest na rachunek ministra właściwego ds. kultury i dziedzictwa narodowego.

W ustawie wprowadzono obowiązek wniesienia opłaty wraz z wnioskiem. Brak jednak regulacji wskazującej, jaki skutek będzie miało jej niewniesienie: w szczególności, czy wnoszący, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, ma obowiązek sam ją obliczyć i uiścić z chwilą wniesienia wniosku, aby uniknąć jego zwrotu na podstawie art. 130² par. 1 k.p.c.

Wydaje się uzasadnione przyjęcie, że wniosek nie musi być opłacony z chwilą jego wniesienia, albowiem mimo że do postępowania przed Komisją stosuje się odpowiednio przepisy k.p.c.,

“Mimo że trudno uznać, by postępowanie sądowe mogło stanowić kontynuację postępowania przed Komisją, sąd będzie rozpoznawał sprawę w jednej instancji, jako sąd apelacyjny. Będzie zatem musiał oceniać prawidłowości postępowania Komisji, zebrany przez nią materiał dowodowy, a także prawidłowość wydanego orzeczenia. Wydaje się również, że sąd może zarówno orzeczenie Komisji zmienić, jak i uchylić do ponownego rozpoznania. Z uwagi na taki stan rzeczy praktyka sądowa musi albo elastycznie zastosować tę dziwną kompilację postępowań, albo konieczna jest już szybka nowelizacja przepisów.

“Sąd zgodnie z treścią art. 110²³ ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych ma jedynie możliwość wydania orzeczenia zatwierdzającego tabelę lub odmawiającego zatwierdzenia tabeli w całości lub w części. Nie ma możliwości zmiany treści tabeli ani uchylenia postanowienia Komisji w przedmiocie zatwierdzenia tabeli.

to opłaty wskazanej w ustawie nie można uznać ani za stałą, ani za stosunkową, obliczaną od wskazanej przez wnoszącego wniosek wartości przedmiotu sporu. Opłata jest wprawdzie obliczalna na podstawie wskazanych mierników, które są dostępne wnoszącemu, jednakże nie można jej uznać za spełniającą warunki z art. 130² par. 1 k.p.c., a tym samym Komisja nie ma możliwości zastosowania tego przepisu w razie braku opłaty. Jeśli nie została uiszczona z chwilą złożenia wniosku, przewodniczący Komisji musi najpierw ją obliczyć i o nią wezwać.

Drugim rodzajem opłat związanych z postępowaniami przed Komisją są opłaty wnoszone do sądu. W związku z wprowadzeniem omawianej nowelizacji jednocześnie zmieniono treść ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, ustalając opłaty za czynności podejmowane przed sądem. Opłaty te są stałe, zatem podmiot reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika powinien uiścić je wraz ze złożeniem odpowiedniego pisma procesowego. Nieuiszczenie opłaty będzie skutkowało zwrotem tego pisma, co nastąpi zarządzeniem wydanym na zasadzie art. 130² par. 1 k.p.c., którego treść brzmi: „Pismo wniesione przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego, które nie zostało należycie opłacone, przewodniczący zwraca bez wezwania o uiszczenie opłaty, jeżeli pismo podlega opłacie w wysokości stałej lub stosunko-

wej obliczonej od wskazanej przez stronę wartości przedmiotu sporu”.

Ustawa nowelizująca w art. 2 wprowadza wskazaną zmianę w ustawie o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, poprzez dodanie art. 67a, złożonego z ustępu 1 o treści: „Opłatę stałą w kwocie 1 000 zł pobiera się od wniosku o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń za korzystanie z utworów i przedmiotów praw pokrewnych” oraz ustępu 2 o treści: „Opłatę stałą w kwocie 100 zł pobiera się od odwołania od orzeczenia zespołu orzekającego Komisji Prawa Autorskiego w sprawie o wskazanie organizacji właściwej w rozumieniu art. 107 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2006 r. nr 90, poz. 631, z późn. zm.)”.

Ustęp 1 tego przepisu odnosi się do opłaty związanej z wnioskiem określonym w art. 110¹⁴ ust. 1 pr.aut. Niestety z niezrozumiałych względów redakcja art. 67a ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zdaje się wskazywać na to, że opłata uiszczana jest jedynie od wniosku o zatwierdzenie tabeli, na co wskazuje wyraźnie treść przepisu. Nie użyto sformułowania odnoszącego się do treści art. 110¹⁴ ust. 1 pr.aut., w której wyraźnie wskazano, że podmiot niezadowolony z rozstrzygnięcia Komisji Prawa Autorskiego wydanego w postępowaniu o zatwierdzenie tabeli wynagrodzeń, może złożyć wniosek do sądu o jej zatwierdzenie lub odmowę zatwierdzenia. Tym samym można uznać, że opłacie podlega jedynie wniosek o zatwierdzenie tabeli. Gdyby bowiem ustawodawca uznał, że każdy wniosek podlega wskazanej opłacie, użyłby sformułowania „wniosek w przedmiocie zatwierdzenia tabeli”, a nie „o zatwierdzenie tabeli”.

Jednakże trudno jest na tym etapie rozstrzygnąć, w jakim kierunku pójdzie orzecznictwo sądowe w sprawach opłat od wniosku o odmowę zatwierdzenia tabel. Pełnomocnicy podmiotów składających wnioski o odmowę zatwierdzenia tabel najprawdopodobniej będą zatem z ostrożności taką opłatę uiszczać.

Uiszczenie opłaty nienależnej nie może skutkować negatywnie dla wnoszącego, a jedynie o ile sąd uzna, że jest ona faktycznie nienależna, powinien ją zwrócić na zasadzie art. 80 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Wydaje się poza tym, że takie sformułowanie art. 67a ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych jest wynikiem niestarannej redakcji przepisu, a sądy będą dokonywały wykładni celowościowej przepisu, uznając, że każdy wniosek w przedmiocie zatwierdzenia tabeli podlega wskazanej w nim opłacie.

Prowadzenie przez sąd postępowania w niewłaściwym trybie może zostać uznane za powód nieważności postępowania. Stanie się tak, jeśli sąd drugiej instancji uzna, że prowadzenie sprawy w niewłaściwym trybie spowodowało ograniczenie możliwości obrony praw jednej ze stron postępowania.

Istnieje konieczność wręcz natychmiastowej nowelizacji polegającej na uzupełnieniu regulacji o przepis wyraźnie wskazujący, że postępowanie przed sądem toczy się w postępowaniu nieprocesowym.

„Zasadą wynikającą z treści art. 13 par. 1 k.p.c. jest, że każde postępowanie, które toczy się przed sądem cywilnym, toczy się w trybie procesowym, chyba że z przepisu wynika inaczej. Musi być zatem wyraźne wskazanie w osobnym przepisie, określające inny niż procesowy tryb postępowania w danej sprawie. Tutaj takiego wskazania nie ma.

Drugą opłatą stałą jest opłata od wniosku o wskazanie organizacji właściwej, w rozumieniu art. 107 pr.aut. Postępowanie to wszczynane jest wówczas, gdy na danym polu eksploatacji działa więcej niż jedna organizacja zbiorowego zarządzania, a twórca lub uprawniony z tytułu praw pokrewnych nie należy do żadnej albo nie ujawnił swego autorstwa. Ponadto sąd rozpoznaje w toku postępowania przed Komisją Prawa Autorskiego także zażalenia od rozstrzygnięć Komisji.

Powstaje pytanie, czy od takich zażeń pobierana jest opłata, a jeśli tak, to jaka. Zgodnie z treścią art. 19 ust. 3 pkt 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych od zażenia pobiera się opłatę w wysokości 1/5 opłaty należnej od pisma wszczynającego postępowanie.

Jednakże postępowanie sądowe jeszcze się nie toczy, a od wszczęcia takiego postępowania

należna jest opłata w wysokości 1 000 zł. Z kolei od wszczęcia postępowania przed Komisją Prawa Autorskiego należna jest zupełnie inna opłata, której wysokość jest wskazana w treści art. 110⁹ ust. 1 pkt 1 pr.aut. Zatem należy odpowiedzieć sobie na pytanie, czy od zażenia przysługuje opłata w ogóle (postępowanie sądowe się jeszcze nie toczy, zaś ustawa nie wskazuje na to, aby takie zażalenie podlegało opłacie, ani nie wskazuje wysokości tej opłaty), a jeśli przysługuje, to w jakiej wysokości.

Zagadnienie to jest o tyle istotne, że ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych przewiduje pobieranie ułamkowej opłaty od opłaty sądowej, a nie pobranej w innym, niesądowym postępowaniu. Tymczasem opłata sądowa jeszcze nie została pobrana, gdyż nie toczy się postępowanie przed sądem. Nie wydaje się zatem uzasadnione pobieranie opłaty ułamkowej liczonej od opłaty wskazanej w 110⁹ ust. 1 ustawy pr.aut.

W przypadku zażeń zastosowanie może mieć treść art. 14. ust. 1 i 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Artykuł przewiduje pobieranie opłaty podstawowej w wysokości 30 zł w sprawach, w których przepisy nie przewidują pobierania opłaty stałej, stosunkowej lub tymczasowej. Jednakże w każdym wypadku opłatę pobiera się jedynie od pism, które opłacie podlegają (art. 10 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych), a można mieć wątpliwości, czy takie pismo podlega jakiegokolwiek opłacie.

Tym samym możliwa do obrony jest teza, że zażenia od postanowień wydawanych przez Komisję Prawa Autorskiego w toku postępowania o zatwierdzenie tabel wynagrodzeń nie podlegają opłacie sądowej, jak i przeciwna, że podlegają opłacie podstawowej. Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie pr.aut. oraz ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych nie zawiera żadnej wzmianki na temat opłat. Trudno zatem w tym uzasadnieniu doszukiwać się odpowiedzi. <<

„W ustawie wprowadzono obowiązek wniesienia opłaty wraz z wnioskiem. Brak jednak regulacji wskazującej, jaki skutek będzie miało jej niewniesienie: w szczególności, czy wnoszący, reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, ma obowiązek sam ją obliczyć i uiścić z chwilą wniesienia wniosku, aby uniknąć jego zwrotu na podstawie art. 130² par. 1 k.p.c.